

1951. – Irányelv a Román Népköztársaságban lévő „ellenséges elemek” műveleti nyilvántartásának megszervezéséről*

Belügyminisztérium
Országos Állambiztonsági Igazgatóság

Szigorúan titkos
1951.

Irányelv a Román Népköztársaságban lévő ellenséges elemek műveleti nyilvántartásának az állambiztonsági szervek általi összeállításáról

A brosúra megőrzéséről és használatáról

- Ez a brosúra szigorúan belső használatra készült, és vasszekrényben kell őrizni.
- A brosúra tulajdonosa a feldolgozást követően lehetőséget ad az érdektelt, műveleti munkában résztvevő ügynököknek a brosúra tanulmányozásra, ez utóbbiaknak azonban nincs joguk azt lemásolni vagy sokszorozítani.
- A brosúrát nyugta ellenében lehet tanulmányozásra átadni.
- Ha a tanulmányozás több napig tart, a brosúrát a szolgálati idő letelével vissza kell adni a tulajdonosnak, aki azt bezárja a vasszekrénybe.
- A tartományi igazgatók, azok helyettesei, az egyes szolgálatok és osztályok főnökei rendszeresen ellenőrzik a brosúra meglétét és azt, hogy tulajdonosaik milyen körülmények között őrzik.
- Munkahelyi áthelyezés esetén a brosúrát birtokló elvtárs átadási-átvételi jegyzőkönyv ellenében adja azt át a munkakörét átvévó elvtársnak.

Az állambiztonsági szervek munkarendjében az ellenséges elemek műveleti nyilvántartása egy rendkívül fontos láncszem, mivel az adatgyűjtés eredményei nagymértékben függenek a nyilvántartás megfelelő megszervezettségétől.

Az állambiztonsági szerveknek az ellenséges elemekről vezetett [jelenlegi] nyilvántartása nem felel meg ezeknek a követelményeknek, nem tükröz min-

* *Forrás: Silviu B. Moldovan, Cristina Anisescu, Mirela Matiu: „Partiturile” Securității – Directive, ordine, instrucțiuni (1947–1987), Editura Nemira, București, 2007, 235–250.*

den meglévő anyagot, ami kétségkívül megnehezíti az ellenséges tevékenységet teljeskörűen felderítő és elfojtó munka időben történő megszervezését.

Ez az állapot ugyanakkor kedvező körülményeket teremt a külföldi hírszerzési ügynökségeknek és a belső reakciónak a behatoláshoz és az államtitkokhoz való [hozzáféréshez] az államapparátus és a nemzetgazdaság fontos és nagy felelősséggel járó ágazataiban; nehézségek adódnak olyan megelőző intézkedések meghozatalában, amelyek a legfontosabb intézményeknek és vállalatoknak az ellenséges elemektől való megtisztítását célozzák.

I.¹ Az állambiztonsági szervek hatékony műveleti nyilvántartásának megszervezéséért a következő nyilvántartási formákat állítjuk fel:

1. objektum- vagy problémakör-dosszié;
2. ellenőrzési dosszié;
3. adatgyűjtési dosszié (egyéni);
4. adatgyűjtési dosszié (csoportos);
5. helyi megfigyelési dosszié;
6. országos megfigyelési dosszié.

1. Objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dosszié – a teljes felderítő és nyilvántartó tevékenységet jellemzi, amelyet az állambiztonsági szervek az adott objektumon belül vagy problémakörrel kapcsolatosan végeznek.

Mikor nyitják meg, és mit tartalmaz

Objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziét kell nyitni minden egyes nagy és jelentős vállalatról és intézményről, illetve homogén vállalatról és intézményről (üzem, intézet stb.), valamint problémakörönként is: az angol, amerikai, jugoszláv, francia, olasz stb. kémkedés; Trockisták, jobboldali szociáldemokraták, legionáriusok, nemzeti parasztpártiak; az ortodox, katolikus, lutheránus stb. egyház esetében.

Objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziét csak a központi és tartományi igazgatóságok nyithatnak. Az objektumot vagy problémakört célzó nyilvántartási dossziék jegyzékét a tartományi és központi igazgatóságok vezetői állítják össze, és az Állambiztonsági Igazgatóság vezetője vagy helyettesei hagyják jóvá. Hasonlóképpen, a dossziét csak az Állambiztonsági Igazgatóság vezetője vagy helyettesei jóváhagyásával lehet lezárni, és a levéltárban elhelyezni.

Az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dosszié a következő részekből tevődik össze:

1 A II. pont nem jelenik meg az eredetiben.

a) Az objektumot leíró adatok: a vállalatok teljesítményéről és termelési típusáról szóló bejegyzés, a mérnökök, technikusok, hivatalnokok és munkások névjegyzéke, az őrség megszervezése, a sebezhető objektumok (villamosági üzemek, kompresszorok stb.) műszaki állapota, tűzvédelmi intézkedések stb., vagy

A problémakört jellemző adatok, például: ortodox papság – templomok száma, papok, diakónusok névjegyzéke, a hívők számának növekedésével vagy csökkenésével kapcsolatos adatok, hivatalos intézkedések az egyházzal kapcsolatban stb., vagy

Angol hírszerző szolgálat: ennek a szolgálatnak a tevékenysége a tartomány területén, az ország területén, a múltban és a jelenben kifejtett tevékenysége, a lezárt esetekkel kapcsolatos bejegyzések, a fennálló és a korábban működő angol intézmények megnevezése és célja, mindazok jegyzéke, akik ezekben az intézetekben dolgoznak és dolgoztak, és más anyagok.

b) Névjegyzékek és személyi lapok az ellenséges tevékenység végzésével gyanúsítható személyekről, a teljes azonosító adatok feltüntetésével és a kompromittáló anyagok rövid tartalmának megadásával.

c) Azon informátorok névjegyzéke, akik az objektumban vagy az [illető] problémakörben dolgoznak vagy dolgoztak.

d) Különböző tájékoztató és vizsgálati anyagok károkról, tűzvészokról és más rendkívüli eseményekről.

e) Levelek és információk, a cenzúra által szállított adatok és más, az állambiztonság számára releváns anyagok az objektumban dolgozó vagy a problémakörrel összefüggésbe hozható személyekről, amelyek azonban nem elégségesek ellenőrzési dosszié megnyitásához.

f) Beszámolók és összefoglalók, amelyek átfogóan jellemzik az objektumban vagy a problémakörrel kapcsolatosan végzett adatgyűjtést, valamint az év végén összeállított összefoglaló, az objektumban vagy a problémakörrel kapcsolatosan végzett tevékenység kiértékelésével.

g) Az adatgyűjtés éves vagy negyedéves terve (munkaterv).

Az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziét az objektumban vagy a problémakörrel kapcsolatban felderítő munkát végző személy folyamatosan frissíti.

Kinek nyitnak objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziét.

Az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziében azon ellenséges és kompromittált elemek nyilvántartását kell összesíteni, akik bizonyos feltételek mellett vagy helyzetekben ellenséges cselekedetek és megnyilvánulások kiindulópontját képezhetik.

Az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziékban a következő személyek nyilvántartását vezetjük:

- politikai büntettekért elítélt személyek,
- az RMP-ből [Román Munkáspárt] politikai okok miatt kizárt személyek (frakcióso, elhajló stb.),
- olyan személyek, akik bár nem vettek részt a vezetésben, de előjogokat élveztek angol, amerikai, német stb. tőkével működő cégekben, társaságokban és vállalatokban,
- azon személyeknek, akik passzívan együttműködtek Románia, Magyarország, Németország stb. burzsoá hírszerző és kémelhárító szolgálataival,
- kulákok és nagykereskedők,
- állampolgárság nélküli személyek,
- az államapparátusból eltávolított személyek,
- a legionárius mozgalom tagjai és szimpatizánsai,
- az NPP [Nemzeti Parasztpárt] tagjai,
- az NLP [Nemzeti Liberális Párt] tagjai,
- más burzsoá pártok tagjai,
- volt földbirtokosok, gyárosok és részvényesek,
- a burzsoá kormányok volt magas rangú funkcionáriusai és volt képviselők, szenátorok, prefektusok és városi polgármesterek,
- volt rendőrök, csendőrök, a burzsoá hírszerző és kémelhárító szolgálatok hivatalnokai,
- leszerelt tisztek,
- a nacionalista, cionista szervezetek, valamint az ukrán nacionalista szervezet tagjai
- az egyházak és szekták aktív tagjai,
- az imperialista államok és Jugoszlávia állampolgárai,
- 1944 után az RNK-ban [Román Népköztársaság] állampolgárságot szerzett személyek, az imperialista államok volt állampolgárai,
- olyan személyek, akiknek rokonai vannak az Egyesült Államokban, Angliában, Franciaországban, Jugoszláviában, Törökországban, Németország és Ausztria nyugati részeiben, valamint olyan személyek, akik gyanús levelezést folytatnak az ezekben az államokban élő személyekkel, még ha nem is rokonaik,
- az RNK-ba 1944 után bevándorolt személyek,
- az Ausztria és Németország nyugati részeiből, Jugoszláviából, Franciaországból és más imperialista államokból visszatelepült vagy azokból kiutasított személyek.

Megfigyelési anyagok vagy más, az egyént (egyéneket) megfigyelő igazgatóság (osztály) feladatkörébe nem tartozó anyagok kézhezvétele esetén ezeket át kell adni az érdekelt igazgatóságnak, szolgálatnak, bírónak, [a kérdéses személyek] jövőbeni megfigyelése érdekében.

Az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziék célja:

a) Nyilvántartást vezetnek minden ellenséges és gyanús elemről, az azonosításhoz és jellemzéshez szükséges adatokat gyűjtenek róluk azzal a céllal, hogy ne dolgozhassanak a fontos objektumokban.

b) Informátorokat építenek be olyan helyekre, ahol ezek az elemek tömörülnek, a viselkedésük, nézeteik és kapcsolataik tisztázása érdekében.

c) Abban az esetben, amikor az állambiztonság valamely szerve információt kap ellenséges magatartásról, aláásó és demokráciaellenes tevékenységről, legyen lehetősége arra, hogy ezeket az információkat haladéktalanul megkapja, hogy azok alapján megnyithassa az ellenőrzési dossziét.

2. Az ellenőrzési dosszié az állambiztonsági szerveink által kapott, és az állambiztonság szempontjából figyelemre méltó elsődleges információs és vizsgálati anyagok és más, egy vagy több személy által kifejtett törvénytelen tevékenységről szóló anyagok aktív adatgyűjtési és műveleti ellenőrzése.

Mikor nyitják meg, és mit tartalmaz

Az állambiztonság szervei gyakran kapnak információs vagy vizsgálati anyagokat, levéltári anyagokat, a levelezés ellenőrzéséből származó anyagokat, az állampolgárok által szolgáltatott leveleket és információkat ellenséges tevékenységet végző egyénekről. Ezeknek a dokumentumoknak a nagy részét ellenőrizni kell adatgyűjtéssel és más, az állambiztonsági szervek rendelkezésére álló eszközökkel.

Az a műveleti tiszt, aki felhasználásra megkapott egy ilyen anyagot, beszámolót terjeszt elő a rajoni [állambiztonsági] ügyosztály, a városi [állambiztonsági] főosztály illetékes főnökének, a tartományi állambiztonsági [egység] illetékes osztálya főnökének vagy a Központi Állambiztonsági Igazgatóság [illetékes] szolgálata főnökének, jóváhagyást kérve az ellenőrzési dosszié megnyitásához, a műveleti ellenőrzés és a kiegészítő anyagok gyűjtésének a megkezdéséhez. A jóváhagyást követően a műveleti tiszt megkapja az ellenőrzési dosszié mappáját a megfelelő iktatószámokkal, majd rátér az ellenőrző tevékenységre.

Ha az ellenőrzés során az ellenőrzési dossziében levő, az egyén vagy egyének ellenséges tevékenységéről szóló anyagok igazolódnak, az ellenőrzési dossziét lezárják, és megnyitják az (egyéni vagy csoportos) adatgyűjtési dossziét.

Ha az ellenőrzés során nem, vagy csak részben igazolódnak az egyén ellenséges tevékenységére vonatkozó adatok, aki miatt az ellenőrzési dossziét nyitották, és ez nem képezheti az adatgyűjtési dosszié megnyitásának az alapját, az ellenőrzési dossziét lezárják, a szóban forgó egyént pedig felveztik az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dossziéba, ha rá vonatkozóan kompromittáló adatok állnak rendelkezésre.

A Központi Igazgatóságok vagy a Tartományi Osztályok és a nyilvántartási-levéltári szolgálat (bűró) titkárságain őrzött személyi lapokon el kell végezni a megfelelő módosításokat a dosszié száma és a nyilvántartási módozat vonatkozásában; ezután kerül sor az egyén bejegyzésére, akiről az ellenőrzést végezték.

Az ellenőrzési dosszié vezetésének időtartama maximum hat hónap, amely alatt ki kell egészíteni az anyagokat, és el kell dönteni a kérdést, hogy adatgyűjtési dosszié megnyitását vagy az ellenőrzési dosszié lezárását kell-e elvégezni.

A határidő betartásának az ellenőrzése a megfelelő igazgatóság vagy osztály titkárságának a feladata.

Kiről kell összeállítani ellenőrzési dossziét

Az ellenőrzési dossziét tehát az elsődleges, ellenőrzést és igazolást igénylő, informátoroktól szerzett, a levelezés ellenőrzéséből, letartóztatottak és feljelentők nyilatkozataiból származó, egy vagy több egyén ellenséges magatartásáról vagy törvénytelen tevékenységéről szóló anyagok alapján lehet nyitni. Ezenkívül, függetlenül attól, hogy beérkezett-e ellenséges megnyilvánulásokról vagy törvénytelen tevékenységről bármely anyag, ellenőrzési dosszié nyitandó azon egyének esetében, akik:

- a tartalomtól függetlenül rendszeres levelezést folytatnak az imperialista államokban és a titói Jugoszláviában élő rokonokkal, ismerősökkel, bélyeggyűjtőkkel, tudósokkal és más személyekkel;
- külföldre szökött egyének közeli rokonai (apa, anya, feleség, testvér);
- imperialista diplomáciai missziókban vagy képviselteken dolgoznak vagy dolgoztak;
- imperialista államok képviselőivel tartanak vagy tartottak fenn kapcsolatot;
- imperialista államok tőkéjével működő társaságok, irodák és vállalatok keretében vezetői állást töltöttek be;
- az NPP, NLP és más burzsoá pártok kerületi szervezetei vezetői bizottságában tagok voltak.

Az a műveleti tiszt, aki az ellenőrzési dosszién dolgozik, minden, az állambiztonság rendelkezésére álló eszközt (követés, vizsgálatok, a levelezés ellenőrzése, műveleti technika, a meglévő informátorok használata és új informáto-

rok beszerzése) felhasználva megállapítja az adott egyén ellenséges tevékenységéről kapott információk helytállóságát, illetve az egyént minden szempontból jellemző, a politikai nézeteire, viselkedésére, kapcsolataira és azok jellegére vonatkozó adatokat gyűjt. Miután megszerezte ezeket az adatokat, a műveleti tiszt javasolja vagy az adatgyűjtési dosszié megnyitását, vagy az objektumot vagy problémakört célzó nyilvántartási dossziék jegyzékébe való felvételt, vagy az adott egyén törlését a nyilvántartásból, vagy a beszerzését.

3. Az (egyéni) adatgyűjtési dosszié olyan egyénről végzett aktív adatgyűjtési tevékenységet tartalmaz, akinek a törvénytelen tevékenysége nincs kapcsolatban más egyénnel.

4. A (csoportos) adatgyűjtési dosszié közös ellenséges tevékenység által egymással kapcsolatban álló egyének csoportjáról végzett aktív adatgyűjtési tevékenységet tartalmaz.

Ilyen jellegű dossziék nem nyitandók rokonok és ismerősök csoportja esetében, csak akkor, ha ezek esetében közösen végzett törvénytelen tevékenységet állapítanak meg.

Mikor nyitják meg, és mit tartalmaznak

Csoportos és egyéni adatgyűjtési dosszié csak az Állambiztonság Központi Igazgatósága vagy a Tartományi Állambiztonsági Osztály (vagy hasonló egységek) főnökének vagy helyetteseinek a határozata alapján nyitandó, az egyének (egyén) ellenséges tevékenységével kapcsolatos ellenőrzött és vitathatatlan anyagok alapján, és csak az Országos Állambiztonsági Igazgatóság vezetője vagy helyettesei által jóváhagyott beszámoló alapján zárható le.

A dosszié megnyitásáról szóló beszámoló jóváhagyását követően a műveleti tiszt megkapja a dosszié mappáját az iktatószámmal együtt, amelybe a következő anyagok kerülnek be az adatgyűjtés által célzott egyének (egyén) vonatkozásában:

- a) a dosszié összeállításáról szóló határozat;
- b) az adatgyűjtés tárgyául szolgáló egyének (egyén) életrajzi és ellenőrzési adatai, a szakvélemények eredményei, bűnjelek [leírása] (vagy jegyzék, amely tartalmazza a bűnjelek megnevezését és felsorolását), valamint a megőrzés helye;
- c) a dossziében megjelenő egyének (egyén) büntársi és személyes kapcsolatainak a táblázatos jegyzéke, valamint azok ellenőrzési adatai;
- d) információs és vizsgálati anyagok;

e) követésből, vizsgálatokból, a levelezés ellenőrzéséből és a műveleti technikával nyert adatok;

f) az informatív eljárás beindítási terve;

g) jelentések és összefoglalók az adott eljárásról.

Az adatgyűjtés által megcélzott egyének (egyén) letartóztatását követően a dosszié az adatgyűjtési munka során a letartóztatottak (letartóztatott) törvénytelen tevékenységéről szerzett anyagokkal együtt átkerül a vizsgálati szervekhez, hogy azokat a kivizsgálás során felhasználhassák.

A letartóztatottakkal kapcsolatban álló, szabadlábon maradt [személyekre] vonatkozóan aktív adatgyűjtésre kerül sor, a törvénytelen tevékenységeik teljes tisztázásáig és dokumentálásáig. Amikor a vizsgálati szerveknek már nincs szükségük erre a dossziéra, az visszakerül az adott szolgálat-hoz vagy igazgatóság-hoz, amely dönt a dossziében megjelenő egyénekről (egyénről) folytatott adatgyűjtési akció megszakításáról és a dosszié elhelyezéséről az archívumban, vagy az adatgyűjtési akció folytatásáról.

A dossziében megjelenő egyénekről (egyénről) folytatott adatgyűjtési akció leállítására és a dossziének a levéltárban történő elhelyezésére csak a következő esetekben kerülhet sor:

a) az adatgyűjtés által megcélzott egyének (egyén) ellenséges tevékenységének a teljes felderítése, az egyének (egyén) letartóztatása és elítélése;

b) az adatgyűjtés által megcélzott egyének (egyén) elhalálozása;

c) az ellenséges tevékenységről szóló anyagok be nem igazolódása, az adatgyűjtés által megcélzott egyének (egyén) által jelenleg végzett tevékenységben, vagy ha ezek az anyagok csekély jelentőségűek.

Azoknak az eltűnt egyéneknek (egyénnek) a dossziéi, akikről a Központi Igazgatóságok és a Tartományi [Osztályok] részlegei vezettek adatgyűjtést, nem zárandók le, hanem az illető egyéneket helyi megfigyelés alá helyezi az a szerv, amely az adatgyűjtést végzi.

Rendszerint a Központi Igazgatóságok és a Tartományi [Állambiztonsági] Osztályok a megfelelő osztályon keresztül kötelesek három hónapon belül azonosítani az adatgyűjtési tevékenységből eltűnt egyéneket (egyént). Az eltűnt helyi azonosításának sikeressége az adott szerv által hozott intézkedések gyorsaságától és hatékonyságától függ.

Csak abban az esetben, amikor az adott szerv által hozott összes műveleti intézkedés nem vezetett pozitív eredményekre a megfigyeltek (megfigyelt) azonosításában, vagy ha megállapítást nyer, hogy ezek az egyének külföldre szöktek, továbbítják a dossziékat az Országos Állambiztonsági Igazgatóság Politikai és Felforgató [elemek] Igazgatóságához annak érdekében, hogy az eltűntek országos körözési listára kerüljenek.

Abban az esetben, ha nem igazolódnak a tényleges ellenséges tevékenységről szóló anyagok, vagy ha ezek az anyagok csekély jelentőségűek, a dossziékat lezárják, az ezekben a dossziékban szereplő egyéneket pedig az objektum- vagy problémakör-nyilvántartási dosszié névsorába vezetik fel, megemlítve az iktatólapon a dosszié számát, amelybe ezek az egyének kerülnek.

Kinek állítandó össze dosszié

Csoportos és egyéni adatgyűjtési dosszié egy egyén vagy egyének csoportja (2–3 vagy több egyén) esetében nyitandó, akikre vonatkozóan az informátortól, vizsgálatból, a műveleti technika eredményeként stb. alapos és megbízható anyagok származnak az egyének (egyén) által közösen folytatott törvénytelen tevékenységről, amelyre a következő gyanú hárul:

- kémkedés,
- terrorista szándékok a párt és a kormány vezetői, pártaktivisták és felelős munkát végző állami funkcionáriusok ellen,
- szabotázs és diverziós tevékenység,
- politikai jellegű bandákban való részvétel,
- demokráciaellenes, reakciós vagy nacionalista felforgató csoportok, szervezetek és csoportosulások alakítása vagy azokban való részvétel,
- demokráciaellenes röpcédulák terjesztése,
- csempészet,
- bűnöző elemek törvénytelen határátlépésének megszervezése stb.

Az egyéni vagy csoportos dossziét annak érdekében nyitják meg, hogy a lehetőségek szerint részletesebben állapítsák meg és dokumentálják a megfigyelt személy(ek) tényleges bűnös tevékenységét, ellenséges szándékait, hogy felismerjék ennek a csoportnak a tagjait (ha azok többen vannak), és megállapítsák azok szerepét a csoport ellenséges tevékenységében.

Mindegyik csoportos vagy egyéni dossziéra összeállítják a műveleti és hírszerzési intézkedési tervet, amely előírja mindazon eszközök használatát, amelyekkel az állambiztonsági szervek rendelkeznek:

- követés és vizsgálatok,
- a levelezés követése,
- műveleti technika,
- informátorok beszerzése a megfigyelt egyén(ek) környezetéből vagy a csoport tagjaiból abban az esetben, ha azok őszintén és teljes mértékben feltárják a csoport összes tagját és tényleges tevékenységét,
- csoporton kívüli minősített informátorok bevonása a hírszerző tevékenységbe. Ezeknek az informátoroknak az esetében a csoport tagjaival való megismerkedés időszakában létrehozzák a múltbeli és jelenlegi politi-

kai kapcsolatok legendáját [fedőtörténetét], amelyek érdekelhetik a csoport tagjait, akiknek ezekben az informátorokban középük tartozó embereket kell látniuk, illetve olyanokat, akik segítségükre lehetnek, hogy megnyilatkozzanak előttük, vagy bevonják a csoportba. Az informátorok beszerzését vagy bevonását az adatgyűjtési tevékenységbe mindegyik esetben az egyik vagy másik eszköznek az adott adatgyűjtési tevékenységben való használatának a feltételei, lehetőségei és céljai határozzák meg.

Ha az adatgyűjtési tevékenység során megállapítást nyer, hogy az adott személy bűnös tevékenysége nem elszigetelt, hanem kapcsolatban áll más személyekkel, az egyéni dossziét csoportos dossziéba változtatják.

Ezenkívül, a jelenleg folytatott ellenséges tevékenységről szóló anyagoktól függetlenül aktív adatgyűjtési tevékenységet kell folytatni, és egyéni dossziét kell nyitni a következő személyekről:

- a volt Állambiztonság, a SSI (Különleges Hírszerző Szolgálat) 2. osztálya, a Nagyvezérkar anyagaiban és a letartóztatott személyek nyilatkozataiban megjelenő személyek, akiknek kapcsolataik voltak az imperialista hírszerzéssel;
- jelentős trockisták és jobboldali szociáldemokraták;
- a legionárius szervezetek aktív tagjai;
- az NPP, az NLP és más burzsoá pártok központi és megyei szervezeteinek a vezető bizottsági tagjai;
- a nacionalista szervezetek vezetősége, a titoista nacionalisták, az ukrajnai és besszaráb nacionalisták, a cionisták, a német és a magyar nacionalisták;
- a szekták vezetősége (Jehova tanúi, adventisták, nazarénusok, új nap-tár szerinti ortodoxok, reformisták, Pünkösdi-napi hívők, baptisták stb.);
- a katolikus és a görög katolikus egyház vezetői.

5. A helyi körözési dosszié azon államellenes bűnöző aktív műveleti megfigyelése, aki a letartóztatástól való megmenekülésre törekszik, vagy aki megszökött a börtönből vagy egy katonai egységből; a megfigyelést egy vagy több tartományi állambiztonsági szerv végzi.

Mikor nyitják meg, és mit tartalmaz

A helyi körözési dossziét a tartományi állambiztonsági egység nyitja meg, ahol az utóbbi időben az illető egyén lakott és dolgozott, és ahonnan megszökött a letartóztatás elől (a büntetőintézetekből és katonai egységekből megszökött személyek esetében, ahol azok a letartóztatásig laktak). A dossziét a tartományi állambiztonsági egység vezetőjének vagy helyettesének a döntése alapján nyitják meg. A jóváhagyás megszerzése és az iktató-

számmal ellátott dosszié mappájának a kézhezvétele után az adott tartományi egység 3. osztálya elkezd az eltűnt személy megfigyelését.

Az eltűnt bűnöző helyi körözését kezdeményező rajoni vagy városi bizottságnál vagy osztálynál csak a helyi megfigyelési dosszié másolata található. A helyi körözés alá helyezett személy megtalálására az állambiztonsági szervek minden hírszerzési- és más, rendelkezésükre álló eszközt felhasználnak a körözött személy azonosítására. Ugyanakkor körözést kezdeményeznek a megfigyelt személy előzetes lakhelyén és munkahelyén, a családja, rokonai és ismerői lakhelyén; szükség esetén ehhez a Milícia és azon tartományi állambiztonsági szervek segítségét veszik igénybe, ahol a megfigyelt személy rokonai és kapcsolatai laknak, akiknél az rejtőzhet.

A megfigyelt személy azonosításakor az adott dossziét a kompromittáló anyagok megléte függvényében előterjesztik az adott osztályhoz vagy igazgatósághoz az aktív adatgyűjtés folytatása céljából, vagy a nyomozati szervekhez terjesztik elő az egyén letartóztatása és az anyagoknak a vizsgálat során történő felhasználása érdekében. Ha ezekre az anyagokra már nincs szükség, a nyomozati szervek visszaadják a megfigyelési dossziét az osztálynak vagy igazgatóságnak, amelytől kapták, ez utóbbiak pedig döntenek a dosszié lezárásáról és levéltárba való leadásáról.

Ha a megfigyelt személyt nem sikerül azonosítani, az összes helyi adatgyűjtési és művelési eszköz kimerítése és legtöbb három hónap eltelte után az országos körözés alá helyezésről szóló döntéssel egy időben minden helyi megfigyelési anyagot előterjesztenek az Országos Állambiztonsági Igazgatóság Politikai és Felforgató Elemek Igazgatóságára a probléma megoldása érdekében.

6. Az országos körözési dosszié az adatgyűjtési tevékenységből eltűnt államellenes bűnöző aktív művelési megfigyelése, aki a letartóztatástól való megmenekülésre törekszik, vagy aki megszökött a börtönből vagy egy katonai egységből; a megfigyelést az állambiztonsági szervek végzik.

Mikor nyitják meg, és mit tartalmaz

Az országos körözési dossziét a helyi körözési dosszié alapján összeállított jelentésnek az Országos Állambiztonsági Igazgatóság vezetője vagy annak helyettesei általi jóváhagyását követően nyitják meg. Ugyanakkor minden olyan személy esetében megnyitják, akik 1944. augusztus 23-án külföldön voltak kiküldetésben, és visszautasították az országba való visszatérést; akik 1944. augusztus 23. után megszöktek az országból; az országból megszökött vagy eltávozott legionárius elemek esetében, a időponttól függetlenül.

Az országos, valamint a helyi körözési dossziében a következő anyagokat gyűjtik össze:

- a) a dosszié összeállításához jóváhagyott jelentés;
- b) fényképek, életrajzi adatok és jegyzetek minden olyan helyről, ahol a megfigyelt személy lakott és dolgozott;
- c) a megfigyelt személy ismertetőjegyei: magasság, testalkat, arc, homlok, szemöldök, szemek, fülek, orr, száj, fogak, áll, valamint különböző foltok az arcon és testen, sebhelyek, tetoválások, a beszéd, járás, a kifejezés sajátosságai és más sajátos jegyek;
- d) a rokonok és más kapcsolatok részletes táblázatai, amelyek tartalmazzák mindezen személyek lakcímét és munkahelyét, ahol a megfigyelt személy elbújhat, valamint az ezeken a címeken végrehajtott ellenőrzések eredményei;
- e) az adatgyűjtési és nyomozati anyagok, a követés, vizsgálatok, cenzúra, műveleti technika eredményei, valamint egyéb, a megfigyelés során gyűjtött anyagok;
- f) megfigyelési tervek;
- g) jelentések és összefoglalók.

Az országos körözési dosszié eredetije az egyén országos megfigyelését irányító Országos Állambiztonsági Igazgatóság Politikai és Felforgató Elemek Igazgatóságán található; az egyént megfigyelés alá helyező tartományi állambiztonsági szervnél és azon tartományi állambiztonsági szerveknél, ahol a megfigyelt személyt esetleg elrejtő rokonok és vele kapcsolatban levő személyek laknak, a dosszié másolatait helyezik el.

Az országos körözés elkezdésekor a Politikai és Felforgató Elemek Igazgatósága elküldi a külső állambiztonsági szervekhez a megfigyelési körlevelet, amely tartalmazza a megfigyelt személy minden adatát. A területi, a szállítási és más állambiztonsági szervek a körlevél átvételekor elkezdik a megfigyelési tevékenységet. Mindenekelőtt ellenőrzést hajtanak végre a Milícia lakosság-nyilvántartási szerveinél, és kiegészítő intézkedéseket hajtanak végre a megfigyelt személy kapcsolatainak a megállapítása érdekében, megszervezik a hírszerző hálózatot azon a helyeken, ahol a megfigyelt személy felbukkanhat, alkalmazzák a vizsgálati, követési, a rokonok és személyes kapcsolatok levelezése ellenőrzésének a módszereit, feladatokkal látják el a milicistákat és az informátorokat, akiknek a feladata az iratok ellenőrzése a vonatokon, állomásokon és más helyeken.

A megfigyelt személy azonosítása esetén a körözési dosszié eredetijét ahhoz az állambiztonsági szervhez továbbítják, amely a jövőben az adatgyűjtési tevékenységet vagy az azonosított személy kivizsgálását fogja végezni. Ha az országos megfigyelési dossziéra már nincs szükség, az visszakerül az Országos Állambiztonsági Igazgatóság Politikai és Felforgató Elemek

Igazgatóságára, amely összeállítja az országos megfigyelési dosszié lezárási jelentését, és azt jóváhagyásra előterjeszti az igazgatóhoz, majd a jóváhagyás után elküldi megőrzésre a Nyilvántartási és Archiválási Szolgálathoz.

Az eltűnt személy (személyek) körözése csak annak (azoknak) az ország területén való azonosítása vagy elhalálozása után zárul le.

Az Országos Állambiztonsági Igazgatóság Politikai és Felforgató Elemek Igazgatósága és a tartományi állambiztonsági szervek körlevélben értesítik a külső szerveket az azonosított bűnözők körözésének a megszüntetéséről, mind az országosan, mind a helyileg megfigyelt személyek esetében.

A lezárt dossziékat a levéltárba adják le a következőképpen:

a) A dossziében levő összes anyagot le kell fűzni, és minden lapot meg kell számozni a lefűzés sorrendje szerint, az utolsó lapon pedig fel kell tüntetni a dossziében levő lapok számát.

b) Össze kell állítani és be kell fűzni a dossziéba egy áttekintést a dossziében levő összes anyagról, és egy táblázatot azon egyénekről, akik szerepelnek az anyagokban, feltüntetve a rájuk vonatkozó oldalak számát.

c) A dosszié anyagaiban megjelenő egyén (egyének) elítélése esetében a dossziéba lefűzik a kihirdetett ítélet másolatát.

d) A dosszié végére lefűzik az illetékes vezető által jóváhagyott jelentést a dosszié lezárásáról és archívumban való leadásáról.

e) A lezárt dossziét leadják a levéltárba, a dossziében megjelenő egyént (egyéneket) pedig törlik az igazgatóságok, osztályok nyilvántartási kartotékaiból.

Egy (problémakörre vagy objektumra stb.) vonatkozó dosszié megnyitásának a jóváhagyása után a műveleti tiszt a jóváhagyás alapján megkapja az iktatószámmal ellátott dosszié mappáját az illetékes igazgatóság, osztály titkárságától. A dosszié iktatószámát az illetékes igazgatóság vagy osztály bejövő-kimenő nyilvántartása szerint adják.

Az országban levő ellenséges elemek nyilvántartásának az életbe léptetése érdekében elrendeljük, hogy minden állambiztonsági szerv a következő intézkedéseket hozza:

1. 1952. január 31-ig ellenőrzik az Országos Állambiztonsági Igazgatóság külső szerveinél (tartományi szervek és rajoni bizottságok) levő levéltárakat az összes dosszié és dokumentum áttekintésével, a kapott kritériumok alapján személyi lapokat állítva össze az anyagokban megjelenő személyekről, valamint egyéb intézkedésekkel, amelyeket egy részletes technikai utasításban állapítanak meg; az utasítást utólagosan közlik az Országos Állambiztonsági Igazgatóság Nyilvántartási Szolgálatán keresztül.

Az Országos Állambiztonsági Igazgatóság levéltára ellenőrzésének határideje 1952. június 1.

2. Az ellenőrzés során talált kompromittáló anyagokat, amelyek még szabadon levő egyének (egyén) áruló, kémkedési, szabotázs tevékenységéről, diverzióról vagy más felforgató és ellenséges tevékenységről tanúskodnak, azonnal le kell adni az operatív szolgálatokhoz vagy igazgatóságokhoz az anyagok felhasználása érdekében az adatgyűjtési, megfigyelési vagy vizsgálati munka során.

3. Folyó év szeptember 1-ig felülvizsgálják és rendbe tesznek minden nyilvántartott dossziét, adatgyűjtési, vizsgálati anyagot és minden, a központi és külső igazgatóságoknál, szolgálatoknál, osztályoknál és bizottságoknál létező hírszerzési anyagot, és felülvizsgálják minden olyan személyt, akikre vonatkozóan létezik a múltban vagy jelenleg folytatott ellenséges tevékenységre utaló anyag.

4. Az Országos Állambiztonsági Igazgatóság és tartományi szervek nyilvántartási szolgálatán (bizottságain) belül létező általános személyi nyilvántartásba fel kell venni minden egyént, aki megjelenik az operatív igazgatóságok, szolgálatok, bizottságok csoportos és egyéni dossziéiban: megfigyelési, vizsgálati, ellenőrzési, objektumot vagy problémakört célzó nyilvántartási dossziék, amelyek feldolgozás alatt állnak az állambiztonság bizottságainál, szolgálatainál és igazgatóságain.

Hasonlóképpen a megszokott személyi lapok használatával ezekbe a nyilvántartási kartotékokba bekerül az állambiztonság összes informátora és rezidense, mind az aktívak, mind azok, akiknek a dossziéja az archívumban van.

Ezzel egy időben a központi igazgatóságok, a tartományi állambiztonsági szervek operatív szolgálatainak (osztályainak) a titkárságain belül, az állambiztonsági rajoni és városi bizottságoknál létre kell hozni egy műveleti nyilvántartási kartotékot a csoportos és egyéni dossziékban, az ellenőrzési és az objektumot vagy problémakört célzó nyilvántartási dossziékban, a helyi és országos megfigyelési dossziékban megjelenő ellenséges elemekről, informátorokról, egyénekről.

Minden, az objektum-dossziékban, ellenőrzési és adatgyűjtési (csoportos és egyéni) dossziékban, a helyi és országos körözési dossziékban és az informátorok dossziéiban megjelenő elemről az illetékes bizottság egyenként két személyi lapot állít össze. Az egyik lapot elküldik az Országos Állambiztonsági Igazgatóság vagy a tartományi szervek nyilvántartási ügyosztályára, a második lap az illetékes központi igazgatóság vagy tartományi osztály titkárságára kerül.

A levéltárba küldött lapok az illetékes igazgatóság, osztály jelzését is tartalmazzák, az igazgatóságnál vagy az osztályon maradt lapok pedig az illetékes ügyosztály jelzését viselik.

Az ellenséges elemek és az informátorok nyilvántartási lapjainak a formája mind a nyilvántartási ügyosztályokon, mind a titkárságokon egységes.

5. Az irányelvet minden műveleti tiszt feldolgozza és tanulmányozza, és végrehajtását jelenti.

6. A jelen irányelv gyakorlati alkalmazása haladéktalanul elkezdődik.

7. Az Országos Állambiztonsági Igazgatóság operatív igazgatóságai megszervezik a jelen irányelv végrehajtásának az ellenőrzését, és szükség esetén segítséget nyújtanak.

8. A tartományi állambiztonsági szervek, a szállítás[biztosítás]i állambiztonsági osztályok és az azokkal feladatkörük szerint egyenrangú osztályok minden ötödik hónapban jelentést terjesztenek elő az irányelv végrehajtásának alakulásáról.

A jelentés a következő adatokat fogja tartalmazni:

a) a levéltárban létező dossziék száma;

– az azokból ellenőrzött dossziék száma;

– a dossziékban megjelenő, nyilvántartásba vett egyének száma;

– azon személyek, akikre vonatkozóan anyagokat továbbítottak az operatív szolgálatokhoz, osztályokhoz és bizottságokhoz az anyagok felhasználása érdekében;

b) az adatgyűjtési tevékenység során feldolgozás alatt levő dossziék száma;

– a jelen irányelv szerint ellenőrzött és rendezett dossziék száma;

– megnyitott csoportos dossziék száma, egyének száma, akikről dossziét nyitottak, egyéni dossziék száma, helyi megfigyelési dossziék száma, objektumot vagy problémakört célzó nyilvántartási dossziék száma; mind-ezekben nyilvántartásba vett személyek száma, akik közül:

elítéltek,

RMP-ből kizárt személyek,

szabotázs-tevékenységgel gyanúsítható személyek.

legionárius,

az NPP tagjai,

az NLP tagjai

stb.

(röviden fel kell tüntetni a legfontosabb anyagok tartalmát).

9. A nyilvántartás egységes formáinak a bevezetése érdekében utólagosan elküldik a dossziék és lapok (nyomtatott) típusmappáit.

Miniszterhelyettes

Állambiztonsági vezérhadnagy

Pintilie Gh.

Fordította: Incze Éva